

Studiegebied Gezondheidszorg

Opleidingsprofiel Tandartsassistent¹

Hoger beroepsonderwijs

¹ Versie na afstemming op het BCP van de Serv

Inhoud

1	Opleiding	4
1.1	Korte beschrijving	4
1.1.1	Relatie opleiding - beroep	4
1.1.2	Inhoud	4
1.1.3	Modules	4
1.1.4	Niveau	5
1.2	Plaats van de opleiding in het studiegebied	5
1.3	Studieduur	5
1.4	Modules en leertraject	5
1.4.1	Modules	5
1.4.2	Leertraject	6
2	Modules	7
2.1	Module A: Tandheelkundige basisbegrippen en -behandelingen	7
2.1.1	Situering van de module in de opleiding	7
2.1.2	Instapvereisten	7
2.1.3	Studieduur	7
2.1.4	Basiscompetenties	7
2.2	Module B: Secretariaat: basisbegrippen en -vaardigheden	8
2.2.1	Situering van de module in de opleiding	8
2.2.2	Instapvereisten	8
2.2.3	Studieduur	8
2.2.4	Basiscompetenties	8
2.3	Module C: Observatiestage in een tandartsenpraktijk	9
2.3.1	Situering van de module in de opleiding	9
2.3.2	Instapvereisten	9
2.3.3	Studieduur	9
2.3.4	Basiscompetenties	9
2.4	Module D: Specifieke tandheelkundige behandelingen m.i.v. producten en materialen	10
2.4.1	Situering van de module in de opleiding	10
2.4.2	Instapvereisten	10
2.4.3	Studieduur	10
2.4.4	Basiscompetenties	10
2.5	Module E: Secretariaat tandheelkundige praktijk	11
2.5.1	Situering van de module in de opleiding	11
2.5.2	Instapvereisten	11
2.5.3	Studieduur	11
2.5.4	Basiscompetenties	11
2.6	Module F: Werkomgeving en milieu	12
2.6.1	Situering van de module in de opleiding	12
2.6.2	Instapvereisten	12
2.6.3	Studieduur	12
2.6.4	Basiscompetenties	12
2.7	Module G: Algemene medische noties en patiëntenbegeleiding	13
2.7.1	Situering van de module in de opleiding	13
2.7.2	Instapvereisten	13
2.7.3	Studieduur	13
2.7.4	Basiscompetenties	13
2.8	Module H: stage in een tandartsenpraktijk	14
2.8.1	Situering van de module in de opleiding	14
2.8.2	Instapvereisten	14
2.8.3	Studieduur	14
2.8.4	Basiscompetenties	14
2.9	Module I: Deskundigheidsontwikkeling	15
2.9.1	Situering van de module in de opleiding	15
2.9.2	Instapvereisten	15

	2.9.3	Studieduur.....	15
	2.9.4	Basiscompetenties.....	15
3		Sleutelvaardigheden.....	16
4		Flexibele aansluitingen.....	17

1 Opleiding

1.1 Korte beschrijving

1.1.1 Relatie opleiding - beroep

Om de kwaliteit van de huidige tandheelkundige verzorging te garanderen, vraagt de sector tandheelkunde naar ondersteunende beroepskrachten met duidelijk omschreven competentieprofielen.

In 2003 werd voor de eerste keer op basis van een studie een strategisch plan opgesteld voor de mondzorg in België. Opvallend was een beleidsadvies om routinematige en mechanische handelingen te laten uitvoeren door mondhygiënisten en tandartsassistenten. In 2005 werd door de Raad van de tandheelkunde en het Verbond van Vlaamse Tandartsen (VVT) bij minister Frank Vandenbroucke aangedrongen op de organisatie van opleidingen tot hulpberoepen in de tandheelkunde.

In het najaar 2006 ging het pilootproject 'tandartsassistent' van start. Dit project is een samenwerkingsinitiatief van de VDAB, het Verbond der Vlaamse Tandartsen en een aantal scholen. Op dit ogenblik volgen een tachtigtal werkzoekenden, gespreid over het Vlaamse land deze opleiding. Het is echter de vraag van het werkveld om dit pilootproject te integreren in het regulier onderwijs. Meer bepaald vraagt de sector naar een korte opleiding op het niveau van het Hoger Beroepsonderwijs (HBO) met flexibele aansluiting vanuit en naar andere opleidingsniveaus en de arbeidsmarkt.

In januari 2008 publiceerde de SERV het *Beroepscompetentieprofiel Tandartsassistent*. Volgens dit beroepscompetentieprofiel (BCP), is de tandartsassistent terug te vinden in de sector gezondheidszorg, meer bepaald in de subsector tandheelkunde. Hij werkt in loondienst bij een algemeen tandarts of een tandheelkundig specialist. Het kan gaan om een solopraktijk of een groepspraktijk. De tandartsassistent biedt ondersteuning bij de voorbereiding, uitvoering en afronding van een behandeling zodat de tandarts de behandeling efficiënter kan uitvoeren, de stoeltijd van de patiënt verkort en de organisatie binnen de tandartspraktijk vlot verloopt. Hij werkt steeds onder de verantwoordelijkheid van de tandarts. Hij stelt geen medische handelingen².

De opleiding *Tandartsassistent* heeft tot doel de cursist de competenties te laten verwerven die nodig zijn om alle taken uit het takenpakket van een tandartsassistent, zoals beschreven in het BCP, te kunnen uitvoeren.

Het opleidingsprofiel *Tandartsassistent* is inhoudelijk volledig afgestemd op het BCP van de SERV. Bij de modulaire opbouw van de opleiding, is daarnaast ook rekening gehouden met de inzichten en ervaringen die de betrokken partners opdeden via het pilootproject van de VDAB.

1.1.2 Inhoud

Het opleidingsprofiel omvat basiscompetenties omtrent de organisatie en administratie van een tandheelkundige praktijk en basiscompetenties omtrent de assistentie bij tandheelkundige behandelingen.

1.1.3 Modules

- A. Tandheelkundige basisbegrippen en -behandelingen
- B. Secretariaat basisbegrippen en -vaardigheden
- C. Observatiestage
- D. Specifieke tandheelkundige behandelingen m.i.v. producten en materialen
- E. Secretariaat tandheelkundige praktijk

² SERV, *Beroepscompetentieprofiel tandartsassistent*, blz. 7-8.

- F. Werkomgeving en milieu
- G. Algemene medische noties en patiëntenbegeleiding in de tandheelkundige praktijk
- H. Stage
- I. Deskundigheidsontwikkeling

1.1.4 Niveau

Hoger beroepsonderwijs

1.2 Plaats van de opleiding in het studiegebied

Nr.	Opleidingen	Code	Lestijden	Niveau	Studiegebied
1	Tandartsassistent		720	HBO	Gezondheidszorg
2					
3					

1.3 Studieduur

720 lestijden waarvan 440 lestijden TV en 280 lestijden PV

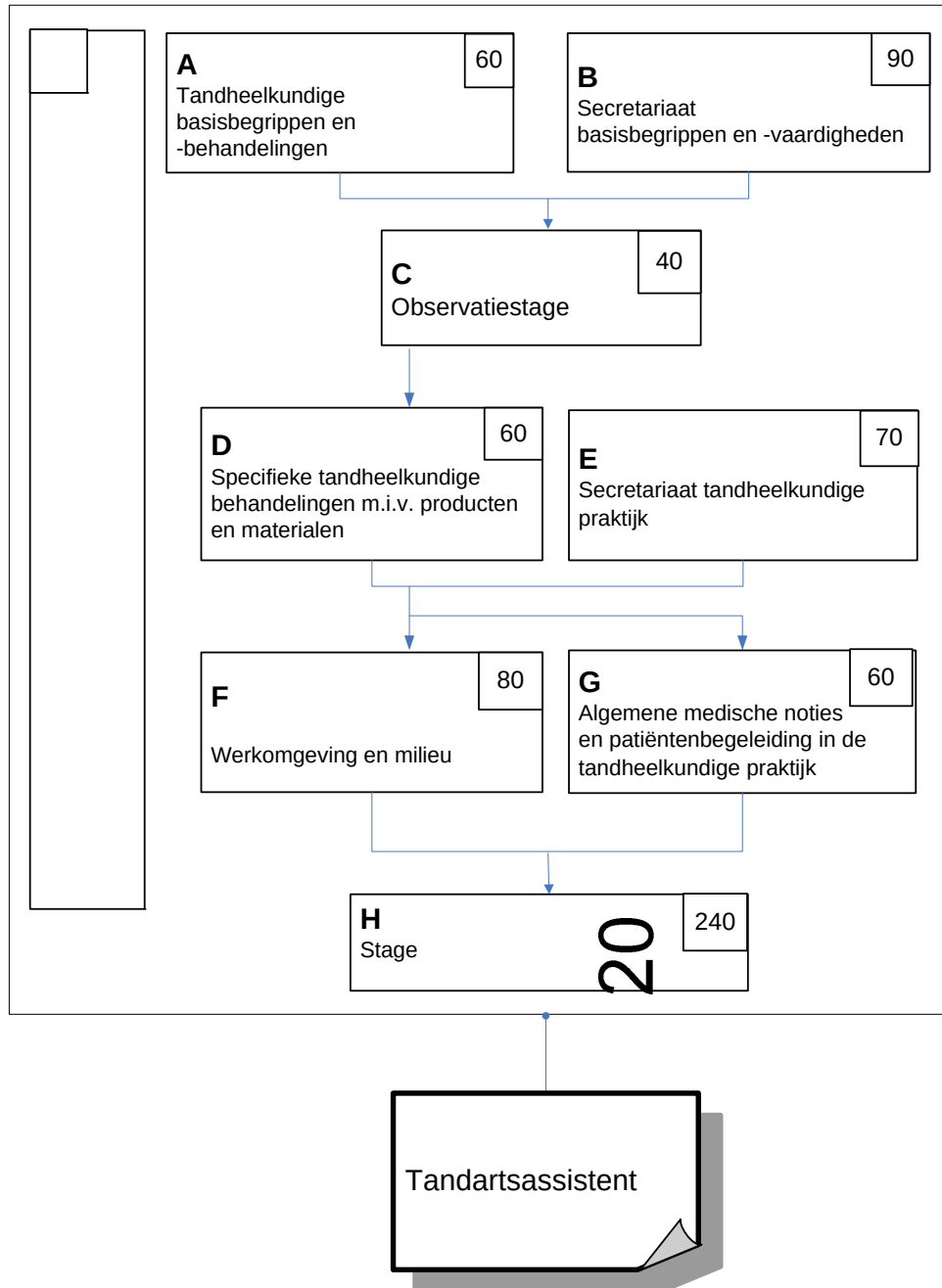
1.4 Modules en leertraject

1.4.1 Modules

Naam	Code	Lestijden	Vak
Tandheelkundige basisbegrippen en -behandelingen	A	60	TV
Secretariaat: basisbegrippen en -vaardigheden	B	90	TV
Observatiestage in een tandartsenpraktijk	C	40	PV
Specifieke tandheelkundige behandelingen m.i.v. producten en materialen	D	60	TV
Secretariaat tandheelkundige praktijk	E	70	TV
Werkomgeving en milieu	F	80	TV
Algemeen medische noties en patiëntenbegeleiding in de tandheelkundige praktijk	G	60	TV
Stage in een tandartsenpraktijk	H	240	PV
Deskundigheidsontwikkeling	I	20	TV

1.4.2 Leertraject

2 Modules

2.1 Module A: Tandheelkundige basisbegrippen en -behandelingen

2.1.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouds aan bod:

- Anatomie en fysiologie van de mond en tanden
- Pathologie en behandelingen van de mond en tanden

2.1.2 Instapvereisten

De cursist voldoet aan de decretaal bepaalde toelatingsvoorwaarden voor het Hoger beroepsonderwijs

2.1.3 Studieduur

60 lestijden TV

2.1.4 Basiscompetenties

Tandheelkundige basisbegrippen en -behandelingen	A
De cursist kent de basisbegrippen van de anatomie en fysiologie van de mond en tanden	A1
De cursist kent de basisbegrippen van de pathologie en behandelingswijzen van mond en tanden	A2

2.2 Module B: Secretariaat: basisbegrippen en -vaardigheden

2.2.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouden aan bod:

- organisatie secretariaat
- sociale en communicatieve vaardigheden: onthaal, telefoneren en schriftelijke communicatie
- algemeen computergebruik
- Voorraadbeheer

2.2.2 Instapvereisten

De cursist voldoet aan de decretaal bepaalde toelatingsvoorwaarden voor het Hoger beroepsonderwijs.

2.2.3 Studieduur

90 lestijden TV

2.2.4 Basiscompetenties

Secretariaat: basisbegrippen en -vaardigheden	B
De cursist is bekwaam om het onthaal van cliënten en hun begeleiders vlot en gedifferentieerd te verzorgen	B1
De cursist kan papieren en digitale dossiers beheren en daartoe alle nodige informatie verzamelen en opvolgen	B2
De cursist kan basis ICT-vaardigheden toepassen	B3
De cursist kan een voorraad beheren, bestellingen van materialen en producten plaatsen en opvolgen, aankoopfacturen klasseren en betalingen beheren	B4
De cursist is bekwaam om het telefoonverkeer van de organisatie te beheren	B5
De cursist kan adequaat en correct rapporteren	B6

2.3 Module C: Observatiestage in een tandartsenpraktijk

2.3.1 Situering van de module in de opleiding

Tijdens de stage maakt de cursist kennis met de taken met betrekking tot het secretariaat en de taken met betrekking tot de tandheelkundige assistentie en patiëntenbegeleiding in een tandheelkundig kabinet.

2.3.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van modules A en B te bezitten.

2.3.3 Studieduur

40 lestijden PV

2.3.4 Basiscompetenties

Observatiestage in tandartsenpraktijk	C
De cursist kan de globale taken van het secretariaat in een tandheelkundige praktijk benoemen.	C1
De cursist kan de globale taken bij het assisteren bij behandeling en informeren van patiënten benoemen.	C2
De cursist heeft inzicht in de duurtijd van de taken	C3

2.4 Module D: Specifieke tandheelkundige behandelingen m.i.v. producten en materialen

2.4.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouds aan bod:

De specifieke tandheelkundige behandelingen, namelijk

- conserverende tandheelkunde
- parodontologie
- endodontie
- chirurgie
- prothese
- orthodontie

m.i.v. de gebruikte producten en materialen

2.4.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van module A, B en C te bezitten.

2.4.3 Studieduur

60 lestijden TV

2.4.4 Basiscompetenties

Specifieke tandheelkundige behandelingen m.i.v. producten en materialen	D
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke tandheelkundige behandelingen in het kader van conserverende tandheelkunde	D1
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke tandheelkundige behandelingen in het kader van parodontologie	D2
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke tandheelkundige behandelingen in het kader van endodontie	D3
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke chirurgische tandheelkundige behandelingen	D4
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke tandheelkundige behandelingen in het kader van prothese	D5
De cursist kent de basisbegrippen, behandelingswijze en de gebruikte producten en materialen bij de specifieke tandheelkundige behandelingen in het kader van orthodontie	D6
De cursist kent het gebruik en de toepassingen van de producten en materialen bij deze tandheelkundige behandelingen	D7
De cursist is bekwaam om op basis van de verworven basiskennis de behandeling door de tandarts actief te analyseren	D8
De cursist heeft inzicht in de duurtijd van de diverse tandheelkundige behandelingen	D9

2.5 Module E: Secretariaat tandheelkundige praktijk

2.5.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouden aan bod:

- agendabeheer in een tandheelkundig kabinet
- specifieke tandheelkundige software
- wettelijke voorschriften en nomenclatuur

2.5.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van module A, B en C te bezitten.

2.5.3 Studieduur

70 lestijden TV

2.5.4 Basiscompetenties

Secretariaat tandheelkundige praktijk	E
De cursist is bekwaam om de afsprakenagenda te beheren en dynamisch aan te passen in functie van urgenties en noodwendigheden	E1
De cursist kan met behulp van papieren dossiers en tandheelkundige softwarepakketten, patiëntendossiers beheren en daartoe alle nodige informatie verzamelen en opvolgen	E2
De cursist is bekwaam om voor de verstrekte hulp de betaling te innen en de getuigschriften voor te bereiden	E3
De cursist is bekwaam om alle verkeer van gegevens, aanvragen, verwijfsbrieven en alle documenten van verschillende instanties te interpreteren, te beantwoorden en te verwerken, zowel op papier als digitaal	E4
De cursist is in staat om recente informatie met betrekking tot de tandheelkundige zorgen op te zoeken, adequaat te interpreteren en toe te passen	E5
De cursist kent de wettelijke voorschriften en nomenclatuur die van toepassing zijn in de tandheelkundige praktijk	E6
De cursist is in staat om te overleggen met de partners in de werkomgeving	E7

2.6 Module F: Werkomgeving en milieu

2.6.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouden aan bod:

- instrumentarium en apparatuur: gebruik, hygiëne en steriliteit
- ergonomie en four-handed dentistry
- dentaaltechnische procedures
- radioprotectie
- milieubeheer
- kwaliteitszorg

2.6.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van module A, B, C, D en E te bezitten.

2.6.3 Studieduur

80 lestijden TV

2.6.4 Basiscompetenties

Werkomgeving en milieu	F
De cursist kan op basis van de verworven basiskennis de behandeling door de tandarts actief analyseren en voorbereiden	F1
De cursist is bekwaam om de tandarts te assisteren door middel van praktische activiteiten bij alle aspecten van de behandeling ('four-handed dentistry')	F2
De cursist is bekwaam tot het gebruik van de tandheelkundige behandelingseenheden	F3
De cursist is bekwaam tot het sturen van een ergonomische en bereikbare opstelling van de verschillende toestellen, materialen en producten met in acht name van de regels betreffende hygiëne en asepsis	F4
De cursist is bekwaam om eenvoudige tandtechnische procedures uit te voeren en verzenden naar een tandtechnisch laboratorium te verzorgen en op te volgen	F5
De cursist is bekwaam om radiografische opnamen te assisteren met het oog op een vlotte behandeling en een minimale stralingsbelasting	F6
De cursist kan radiografische opnamen ontwikkelen, fixeren en digitaal bewerken	F7
De cursist kan radiografische opnamen functioneel archiveren	F8
De cursist kan radiografische apparatuur hanteren en onderhouden volgens de handleiding en de gangbare milieunormen	F9
De cursist kan de verschillende instrumenten en toestellen onderhouden	F10
De cursist is bekwaam om het gebruik en het onderhoud van de praktijk op een milieubewuste en kwaliteitsvolle manier aan te sturen	F11

2.7 Module G: Algemene medische noties en patiëntenbegeleiding

2.7.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module komen volgende inhouden aan bod:

- interactie van de tandheekunde in de algemene gezondheid
- medicatie
- hulpverlening bij medische urgenties en crisisopvang
- patiëntenbegeleiding: opvangen, geruststellen, informeren en opvolgen van patiënten
- tandheelkundige GVO
- interdisciplinaire samenwerking

2.7.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van module A, B, C, D en E te bezitten.

2.7.3 Studieduur

60 lestijden TV

2.7.4 Basiscompetenties

Algemene medische notities en patiëntenbegeleiding	G
De cursist kent het belang van een goede mondhygiëne voor de algemene gezondheid	G1
De cursist kent de impact van tandheelkundige behandelingen op bestaande medische pathologieën	G2
De cursist is bekwaam om eerste hulp te bieden bij ongevallen en in noodsituaties en kan crisisopvang verzorgen	G3
De cursist is bekwaam om doeltreffend preventieve adviezen en instructies te verstrekken aan de patiënt: aanleren van poets- en reinigingstechnieken en het gebruik van mondhygiëneproducten	G4
De cursist is bekwaam om patiënten op een geruststellende manier op te vangen en te begeleiden tijdens het verblijf in het tandheelkundig kabinet	G5
De cursist is bekwaam om patiënten te adviseren en instrueren over de nazorg en het medicatiegebruik na een behandeling	G6

2.8 Module H: stage in een tandartsenpraktijk

2.8.1 Situering van de module in de opleiding

Tijdens de stage worden zowel de taken met betrekking tot het secretariaat als de taken met betrekking tot de tandheelkundige assistentie **uitgevoerd. Dit zowel in een solopraktijk als in een groepspraktijk.**

2.8.2 Instapvereisten

De cursist dient de basiscompetenties van modules A, B, C, D, E, F en G te bezitten.

2.8.3 Studieduur

240 lestijden PV

2.8.4 Basiscompetenties

Stage in een tandartsenpraktijk	H
De cursist kan het secretariaat in een tandheelkundige praktijk runnen	H1
De cursist kan assisteren bij een tandheelkundige behandeling	H2
De cursist kan de patiënt informeren en instrueren omtrent mondhygiëne en tandheelkundige behandelingen	H3
De cursist is bekwaam om volgens de noodwendigheden met een hoog aanpassingsvermogen te wisselen tussen de verschillende ondersteunende opdrachten in de tandheelkundige praktijk	H4
De cursist heeft inzicht in de duurtijd van de eigen taken	H5

2.9 Module I: Deskundigheidsontwikkeling

2.9.1 Situering van de module in de opleiding

In deze module verwerft de cursist de nodige competenties om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen in de sector en leert hij zijn eigen competenties bijschaven, bijv. via bijscholing, zelfstudie, enz.

2.9.2 Instapvereisten

De inhoud van module I zijn van ondersteunende aard voor de modules A,B,C,D,E,F en G. Module I kan parallel met één of meerdere modules uit het leertraject aangeboden worden.

2.9.3 Studieduur

20 lestijden TV

2.9.4 Basiscompetenties

Deskundigheidsontwikkeling	I
De cursist is erop gericht zich op regelmatige basis bij te scholen m.b.t. relevante beroepsspecifieke thema's	I5
De cursist heeft inzicht in zijn eigen competenties en kan ze bijschaven	I6

3 **Sleutelvaardigheden**³

Sleutelvaardigheid	Specificatie	Code
ASSERTIVITEIT	In staat zijn eigen meningen en gevoelens te verwoorden en ervoor op te komen.	SV03
DISCRETIE	Zie BCP Tandartsassistent, SERV, blz. 11; p. 19	
EMPATHIE	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan.	SV11
LEERGIERIGHEID	In staat zijn om actief te zoeken naar situaties om zijn competenties te verbreden en te verdiepen.	SV19
ZELFINZICHT	Zie BCP Tandartsassistent, SERV, blz. 23	

³ De formulering van de sleutelvaardigheden assertiviteit, empathie en leergierigheid is overgenomen uit de GENT-4 publicatie, die voor de OP van het volwassenenonderwijs daartoe het referentiekader vormt. De sleutelvaardigheden discretie en zelfinzicht zijn overgenomen uit het BCP van de SERV; deze sleutelvaardigheden zijn niet opgenomen in de GENT-4 publicatie.

4 Flexibele aansluitingen

Vanuit het secundair onderwijs kan gezocht worden naar aansluiting op deze HBO-opleiding. Tevens kan gedacht worden aan vrijstellingen in het HBO op basis van verworven kwalificaties in het secundair onderwijs.

Studenten die falen in bacheloropleidingen kunnen een zinvolle heroriëntatie vinden in deze opleiding, zowel op gebied van certificering als professionele toekomst. Dit is een van de argumenten om deze opleiding in het volwassenenonderwijs te situeren. Het is immers psychologisch zeer moeilijk een student na een hogeschoolperiode opnieuw in het secundair onderwijs te droppen.

Succeservaringen in het HBO kunnen motiveren tot een opstap naar een bacheloropleiding bv. een bachelor verpleegkunde, een bachelor office management, afstudeerrichting medical office management, een te verwachten toekomstige bachelor mondhygiëne.

Heel wat werkende, privaat opgeleide tandartsassistenten dringen aan op een opleiding met civiel effect. Op basis van Elders Verworven Competenties (EVC) zouden zij kunnen worden vrijgesteld van leerinhouden c.q. modules. Ook voor deze populatie is een organisatie in het volwassenenonderwijs aangewezen.

Algemeen kan dit dossier een schoolvoorbeeld worden van een programmering in het kader van de HBO-ontwikkeling, met volgende uitdagingen: het valoriseren van eerder verworven competenties in het informeel leren, het realiseren van de zalmtrapvisie, het valoriseren van mensen met het oog op het verwerven van een erkend certificaat en een professionele toekomst als bijdrage tot een persoonlijke en maatschappelijke emancipatie.